

יאיר ניצני מרים גבה

אין בית לפיסטוק

אני אמנם לא ממש אובייקטיבי, אבל עולם בלי הטלוויזיה החינוכית יהיה עולם עצוב יותר

אם השמות קיפי בן קיפוח, קישקשתא ובלובל הקי בולבול נשמעים לכם נורמליים, זה לא אומר שמהו אית כם לא בסדר. פשוט גדלתם על ברכי הטלוויזיה החינוכית. בימים אלה ממש עומד המוסד הוותיק והמיוחד הזה להיסגר אחרי 52 שנות פעילות, החל מ-1966. אני אמנם לא ממש אובייקטיבי (גילוי נאות: בימים אלה משודרת בחי נוכית סדרת תוכניות בהגשתי, "העולם עצוב אז צוחקים"), אבל יותר מאשמח אם מקבלי ההחלטות ירימו את הכפפה (ועדיף כפפה בצורת כץ) וישאירו בחיים את התחנה יוצאת הדופן הזאת, על שלל תוכניותיה הנפלאות. כי עולם בלי החינוכית יהיה עולם עצוב יותר.

בלי להיכנס לסיבות שהביאו להחלטה לסגור את התחנה, אני חושב שעושים שם עבודה מצוינת בכל הקשור להקטנת הבורות, גירוי הסקרנות, עידוד חשיבה יצירתית, חינוך לשוויון ולקבלת השונה, וקידום מעמדם של הקטנטנים המדברים והקיפודים שלובשים נעלי בית.

מאז שהייתי ילד היו לי, ולרבים מבני דורי, מפגשים נעימים עם התחנה. כילדים עוד לא היו לנו טלוויזיות בבתי, ואני זוכר במעומעם את היום שבו הוצבה טלוויזיה בתוך ארון סגור עם מנעול בכיתה, בכיתה ד' או ה'. ההתרגשות למראה הצעצוע החדש היתה גדולה. אחרי שהתגברנו עליה והפסקנו לברוק אם המנחה מסתתר מאחורי המכשיר, למדנו דנו (או לפחות ניסינו ללמוד) באמצעות אנגלית וחשבון. השירים הנפלאים של דתיה בן דור צמחו ב"פרפר נחמד", "מה פתאום?" ו"רחוב סומסום"; ההומור הנפלא של ספי ריי בלין פרח כפיסטוק ונח רב מוח; מוני, בראבא, דבל'ה, גידי וקושניר עשו קסמים בשידורים החיים של "זהו זה!" ונכניו סו לפנתאון ההומור הישראלי עם חולצה ותקליט; בשנים האחרונות היו שם התוכנית הנחרת של קוטנר "פסקול ישראלי", דן ומוזלי, התוכניות של סינגולדה ושל שאנן סטריט, ועוד ועוד.

מעולם לא עברו שם בחדרים מפוארים, אלא בצריפים נטולי זוהר, לוחטים בקיץ וקרים בחורף, שלידם אפילו שכונת חיים היתה נראית כמו שכונת פאר. זה בכלל לא פשוט לעי

שות בתקציבים מקומיים טלוויזיה אינטליגנטית ואיכותית, שנשארת רלוונטית גם בעולם נוצץ וריק של ריאליטי ומכנה משותף נמוך, שבו במקום הבית של פיסטוק יש את בית האח הגדול ומתמודדים שמצפיה בהם המוח שלך קטן לגודל של פיסטוק.

לכן חשוב לשמור את המוסד הזה חי, גם אם זה עולה כסף. הרי כל דבר איכותי עולה כסף, ול

טלוויזיה חינוכית אין תחליף. אפשר להגיד בביטחון מלא שב"מירוץ למיליון" אין הרבה ערכים חינוכיים; ש"השרדות" לא תלמד את הילדים שלכם חשבון; שהתוכניות למציאת חתן לא יכינו את הילדים שלכם לחיים (מקסימום לגירושים); ולמרות שב"בייק אוף" מכינים עוגות עם שלוש שכבות, זה לא באמת תחליף ללימודי הנדסה.

את השיעור הראשון על היחסים החד-צדדיים שבין מגיש טלוויזיה לצופים קיבלתי מהטלוויזיה הלימודית, כשהמורה על המסך היתה מקריאה משפט באנגלית ומשאירה רווח של שקט כדי שהכיתה תענה. התלמידים המופרעים (לא אני, חלילה) היו מנצלים את השקט כדי לנבל את הפה לעבר המורה, והיא כמוכנה הנהנה בחיוך.

למרות שהיא נקראה "הטלוויזיה הלימודית", השידורים המשוחזרים שלה גרמו להרבה ילדים כמוני לוותר על הלימודים כדי להישאר לצפות בה בבית, ובכך היא גם העניקה

לנו התנסות ראשונה בתחום הבימוי, כשביימנו מחלה כדי שנוכל לראות בבית את "Here we are". אחד התירוצים המקובלים להורים היה "לא נורא אם לא אלך היום לבית הספר, אני אלמד מהשיעורים בטלוויזיה".

בכיתה ח' או ט', בסביבות 1972, בעודי שופע תלתלים ורוה כמו מקל, זימנו אותי הבמאי צבי גרא והמפיק ירדני גולדשטיין, עם עוד כמה ילדים מהשכונה, להשתתף בסדרת טלוויזיה שמחנכת לזהירות בדרכים, בשם "אפס אחד לאבי". מדובר היה בחברות ילדים חנוניות שומרי חוק, שיש להם מכשירי קשר על האופניים, והם דואגים לשמור על חוקי התנועה בגבורה.

בפרק הפיילוט לוחקתי לתפ"קיד הילד המופרע, איך לא, לצד נערה יפת תואר להחריד בשם חלי גולדנברג. גרא הורה לנו לנסוע באופניים (לא חשמליים, כמונו) באופן לא חינוכי ברחובות תל אביב, נגד כיוון התנועה. הוא הקפיד על ריאליזם, עד שכמעט נדרסנו באמת בצומת הרחובות ארלוזורוב ואבן גבירול.

ממכונות שלא ממש ידעו שזה סרט. בכל אופן, נחמד להיזכר בתקופה שבה הזהירו ילדים על אופניים מפני המכונות בכבישים; היום צריך לשקול תש"דירים שיהירו את המבוגרים במכונות מפני הילדים על האופניים החשמליים.

הסדרה, שצולמה בשחור לבן, לא הפכה אותי לנועה קירל של התקופה, אבל בהחלט שתלה בי את חידק הטלוויזיה. לפרקי ההמשך לא זכיתי להגיע – כנראה פחדו שאני אגנוב למסר החינוכי את ההצגה.

הייתי כנראה מבוגר מדי כשפרצו לעולם דמויות כמו קישקשתא, חביתוש, שני, אוזה ושאלתיאל קוואק. הן לא חלק מהזיכרון שלי, ואני עדיין חושב שצריך לעשות בירור מקיף עם מי שהמציא את השמות האלה. לגבי רגע ודודלי, כדאי מאוד לברר מי הרשה לילד לבלות כל היום עם מבוגר משופם שאינו אבא שלו.

בתחילת שנות ה-80 הגעתי שוב לבניין הטלוויזיה הלימודית, הפעם כחבר להקת תיסלם. הופענו כמה וכמה פעמים ב"זהו זה!" עם שירינו הראשונים, ואני זוכר לטובה את האווירה המיוחדת וההשקעה של הצוות. לימים נבחרתי עם קרן מור להצטרף לצוות המנחים לכמה תוכניות בודדות, לצד דבל'ה גליקמן ומוני מושנוב.

בשנות ה-90 הגשתי בחינוכית את "רואים שש" עם ארו טל, מרב מיכאלי ודני רובס. הגשנו קליפים, ראינו בני נוער וחילקנו פרסים בשידור חי, כשהקהל היה יכול, באמצעות הצבעה טלפונית (קווית), לבחור איזו תוכנית תשודר בהמשך.

מתישהו גם שימש קולי המוקלט כקולו של דובל'ה, דמות וירטואלית במשחק הטלוויזיה האינטראקטיבי הראשון ביישראל, שאפשרה לחנונים מכל רחבי הארץ לפרוק דרכה את התסכולים שלהם.

המזנון של החינוכית היה מקום מפגש לבמאים, תסריטאים ושחקנים. האוכל לא היה להיט, העיצוב הזכיר חדר אוכל בקיבוץ, אבל שחקנים רבים היו באים סתם כדי להיראות, וחוף מארוחה במעט כסף, היו יוצאים משם גם עם תפקיד בסדרה כי התיישבו בשולחן ליד במאי שבדיוק חיפש מישהו בשביל לעשות משהו.

כמי שצפה בלימודית בסוף שנות ה-60 ונמנה עם האחרונים שמשדרים בה בימים אלה, אפשר להגיד שהייתי איתה גם בפתיחה וגם בסגירה. בעולם הכלכלי-להחריד שבו אנחנו חיים, מישוה בטח כבר עשה חשבון שהנרד"ן במרכז רמת אביב שווה הרבה יותר מתחנת טלוויזיה בבניין מיושן, ואם בסופו של דבר יקום במקום הבניין ההיסטורי הזה מגדל דירות מפונפן, אני מציע שלפחות יקראו לו "מגדלי קישקשתא". לכבוד אנשים כמו צבי גרא, שלו אני חייב חלק מצעדי הראשונים בחיים המקצועיים, ולכבוד הבמאים והמפיקים של "זהו זה!", "רואים שש" ועוד המון תוכניות נפלאות שהקימו פה טלוויזיה לתפארת, אני מקווה שברגע האחרון ימצא פתרון, והחינוכית תישאר איתנו. הרי כל אדם הגיוני שישאל אם זה הגיוני לסגור דווקא את הערוץ הכי איכותי וערכי על המסך, יצטט בתשובה את הקטנטן המדבר: מה פתאום? ●

yairn@israelhayom.co.il